

Waarom zijn wij hier ? Om de burgers uit te nodigen eens na te denken over hun hoger onderwijs. Bericht aan de bevolking dus, aan de inwoners van dit land, aan de opiniemakers...

Men zegt ons dat we in een kennismaatschappij leven, dat we overgaan van een industriële naar een postindustriële samenleving, dat de wereld verandert en concurrentiëler wordt, dat wij en Europa onze levensstandaard maar kunnen waarborgen als we rekenen op innovatie en creativiteit, dat onze enige grondstof hooggeschoolde hersenen zijn... Dat zegt men...

En wat doet men? Men hervormt het hoger onderwijs en de universiteiten. Met drie simpele richtlijnen:

- a) **Hoger onderwijs moet werken als de bedrijfswereld**, met rendabiliteitscriteria, met rationalisatie van middelen, met verhoging van de output, met standardisering en massificatie, met boekhoudkundig beleid. Studenten worden grondstoffen. Personeel moet daar een meerwaarde aan toevoegen. En de bedrijfsleiders bewerken de afzetmarkt, de arbeidsmarkt dus! Geen risico's. Doen wat men al doet. Denkt men nu echt dat dat de beste formule is voor creatie, innovatie, probleemoplossing en hooggeschoolde mensen?
- b) **Die bedrijven moet zich concurrentieel meten met anderen op de wereldmarkt.** De productiviteit wordt direct afgemeten aan internationale standaarden, rankings, benchmarking, A1 tijdschriften, citation indexes, doordringingscoëfficiënten... Denkt U dat daar ooit een wetenschappelijke discussie is over gevoerd? Denkt U dat enig onderzoek is gebeurd over de criteria waarmee die benchmarking of peer review gebeurt, dat er ooit is nagedacht ver de invloed van de angelsaksische hegemonie over dat systeem, dat de norm wordt gesteld door het technologisch onderzoek en niet door de maatschappelijke relevantie, dat er dan geen eigen beleidsruimte meer overblijft, dat dit systeem vooral voor mainstreaming zorgt...?
- c) **En, derde principe... het mag allemaal niks meer kosten.** En dus voert men een enveloppefinanciering in. En elk bedrijfje mag dan concurreren voor het geld. Gelijk een reality show op TV! Er moet groei zijn. Studentenaantallen vergroten. Studiejaren

verlengen. Het pakket keuzevakken breidt uit. Onderwijs telt mee. Neen niet het werk dat je er in stopt telt Wel de output die je levert. Geen uurloon dus, maar het negentiende eeuws principe van het stukloon! Diplomafabriek. En dan kan je beter geen humane wetenschappers opleiden want die zijn maar één derde waard van de natuurwetenschappers! Onderzoek telt sterk mee. Aantal publikaties, aantal citaties, aantal doctoraten.. Aantal, aantal,aantal...

En denkt U nu dat dat systeem zelf ooit aan enige discussie onder peers is onderworpen.? Neen dus. Want dan zou men weten dat de rankings en de indexen niet laten zien wat ze beweren te doen. Dat outputfinanciering uiteindelijk zal leiden tot een selectie van de intake (witte en zwarte universiteiten?) en een nivellering van de output door een versoepeling van de selectie. Men zou ook begrijpen dat de puur kwantitatieve selectiemechanismen zullen leiden tot korte, routine publikaties met zoveel mogelijk auteurs, tot citeren binnen netwerken en tot andere perverse truiken. Of denken ze nu echt dat wij nu al eutanاسie gaan plegen?

Het beleid in het hoger onderwijs heeft gekozen voor het **Expeditie Robinson principe**: trachten te overleven met weinig middelen door samen te werken en dan een eilandenraad en collega's wegstemmen! Dat is wat Oosterlink "de postieve competitie tussen de universiteiten" noemt! Oosterlinck, de Evi Hanssen van het hoger onderwijs. Samenwerken met een gezond wantrouwen! Want ja, het is niet genoeg dat je harder werkt, dat je meer studenten aantrekt, dat je meer onderzoek doet en publiceert, want op het einde van de rit krijgen alleen de sterkste stijgers meer, de mindere stijgers gaan achteruit!. **Dat is het socialistisch principe van Vandenbroecke. Die heeft ook teveel naar Peking Express gekeken.**

Waarde medeburgers, we zitten met een overheid en een bedrijfsleiding, die denken dat ze op die manier hun personeel kunnen motiveren, dat ze op die manier de meest creatieve en de meest innovatieve mensen naar de universiteiten zullen kunnen halen, dat ze op die manier kwaliteit kunnen garanderen. Dat ze eens wat literatuur lezen over de negentiende eeuwse industrialisering en wat die extensieve uitbuiting heeft verwekt. Want de unief wil wel een postindustriële performantie, maar dan wel met een feodale bedrijfscultuur! En weet U wat ze zullen doen wanneer ze merken dat hun systeem de besten laat gaan ? Dan zullen ze - en sommige voorzitters van imperialistische associaties zeggen het openlijk - dan zullen ze elitescholen boven de middelmaat plaatsen, dan zullen ze elitepersoneel meer betalen en goede arbeidsvoorwaarden geven en

de massa in een fabriekscultuur laten. Postindustriële samenleving, of hyperindustriële samenleving?

En denkt U, waarde medeburgers, dat de universiteiten en de hogescholen met zo'n beleid de kritische kenniscentra van de samenleving zullen blijven, de broedplaatsen van vernieuwing, dat ze hun dienstverlening aan de maatschappij ernstig zullen blijven nemen. Ik ben zoals Filip Reyntjens einde loopbaan en moet geen promotie meer maken. Maar zullen de jonge docenten zich nog kunnen inzetten? Vergeet het. Het wordt niet geteld. Kennisoverdracht aan het middenveld, deelnemen aan het maatschappelijk debat. Het brengt niks op. Jullie moeten maar zelf de Amerikaanse A1 tijdschriften lezen! Wat is de instructie: wordt een egocentrisch, competitief individualistisch ingestelde productiemachine, gericht op intern wetenschappelijk erkenning en vooral op technologisch nuttig onderzoek. Je eigen individueel CV gaat boven alles! Publish or perish! En de departementen en groepen gaan werken zoals de wielerploegen met UCI punten: recruteer CV's en tel die op, laat de anderen voor de opleiding van nieuwelingen zorgen, maar zorg er ook voor dat de concurrenten niet mee profiteren, en de unieft onderling moeten blijven vechten om een steeds groeiend marktaandeel, steeds meer contracten van buiten, binnenkort worden we zoals in de schoolstrijd op huisbezoek gestuurd om studenten te ronselen! En in die wereld moet de kwaliteit stijgen? Kom nou! Op den duur zullen we zoals Toyota afgestudeerden moeten terugroepen om stukken te reviseren en bij te stellen!

Waarde publiek. Zoals de gladiatoren in Rome: morituri te salutant, diegenen die gaan sterven groeten U. Maar vandaag zijn wij het die tegen elkaar moeten strijden in het door de consuls georganiseerde strijdperk van het hoger onderwijs, maar morgen geldt dat voor de gehele bevolking. Want beste mensen: geloof de politici niet die spreken over kennismaatschappij en alles zetten op creativiteit en innovatie: ze komen hun beloften niet na, noch de beloofde budgetverhoging, noch de 7% van het BBP voor onderwijs, noch de Lissabonnorm, noch het Pact van New York... Ze willen steeds meer voor steeds minder geld! Want er is geen geld voor Hoger onderwijs, er zijn wel miljarden om slecht beheerde banken te redden, private bedrijven hun winsten veilig te stellen en de notionele interestaf trek te behouden. Investerings in onderwijs en wegeninfrastructuur, die krijgen wel direct een waarschuwing van de minister van begroting. Wat zich vandaag al aftekent in het basis- en het secundair onderwijs komt weldra aan in het hoger onderwijs. Kennismaatschappij, innovatie en creativiteit? Een lege slogan.

De prioriteiten van onze beleidsmakers zijn duidelijk. Volgens onze bescheiden mening liggen ze volkomen verkeerd. Maar wij zijn maar wereldvreemde onderzoekers in onze ivoren toren en we kennen niks van systeemlogica of van maatschappelijke processen. Ons excuus daarvoor. Maar we wilden het toch even zeggen.